

UNIKÁTNA SVETOVÁ VÝSTAVA



TUTANCHAMON

JEHO HROBKA A POKLADY

Študijný materiál pre II. stupeň
základných škôl a stredné školy

1. OBJAV TUTANCHAMÓNOVEJ HROBKY

ÚDOLIE KRÁĽOV

Údolie kráľov sa nachádza v „meste mŕtvych“ – pohrebisku na západnom brehu Nílu, oproti starovekým Thébám (dnešný Luxor). Toto údolie sa stalo pohrebným miestom takmer všetkých faraónov Novej ríše (18. až 20. dynastia, 1543 až 1069 pred n. l.). Hrobka Tutanchamóna a poklady, ktoré v nej boli objavené, nám umožňujú nahliadnuť do života v starom Egypte. Objav takmer nedotknutej faraónovej hrobky sa stal jednou z najväčších archeologických senzácií.



Schody vedúce do Tutanchamónovej hrobky

OBJAV HROBKY HOWARDOM CARTEROM V ROKU 1922

Archeológ Howard Carter po prvýkrát navštívil Egypt v septembri roku 1891, keď mal iba 17 rokov. Aj britský lord Carnarvon strávil nejaký čas v Egypte - táto návšteva v ňom prebudila záujem o egyptológiu. Jeho majetok mu umožňoval sponzorovať archeologický výskum a vykopávky.

V roku 1907 tím egyptológa Theodora M. Davisa objavil v Údolí kráľov skrýšu, ktorá obsahovala predmety a materiál spojené s mumifikáciou Tutanchamónovho tela a pohrebnými rituálmi. O dva roky neskôr, v roku 1909, Davis objavil vykradnutú hrobku, o ktorej sa mylne domnieval, že patrila Tutanchamónovi. Následne vyhlásil, že Údolie kráľov je už úplne preskúmané.

Howard Carter mal však iný názor. Presvedčil lorda Carnarvona, aby financoval nové výskumy v Údolí kráľov. V roku 1914 lord Carnarvon získal od Davisa licenciu na vykopávky a poveril Cartera, aby viedol vykopávky v Údolí kráľov a našiel Tutanchamónovu hrobku. Carter premýšľal, kde v Údolí kráľov boli nájdené prvé stopy po Tutanchamónovi a začal ju systematicky skúmať. Rozdelil ju na mapy do štvorcov, do ktorých zapisoval priebeh výskumov a nálezy.

Po piatich rokoch práce bola preskúmaná takmer celá vytýčená oblasť – okrem úzkeho priestoru pri remeselníckych domčekoch, stojacich pri vchode do hrobky Ramsesa/Ramesseho VI. Práve tam pracoval Carterov tím počas poslednej plánovanej výkopovej sezóny.

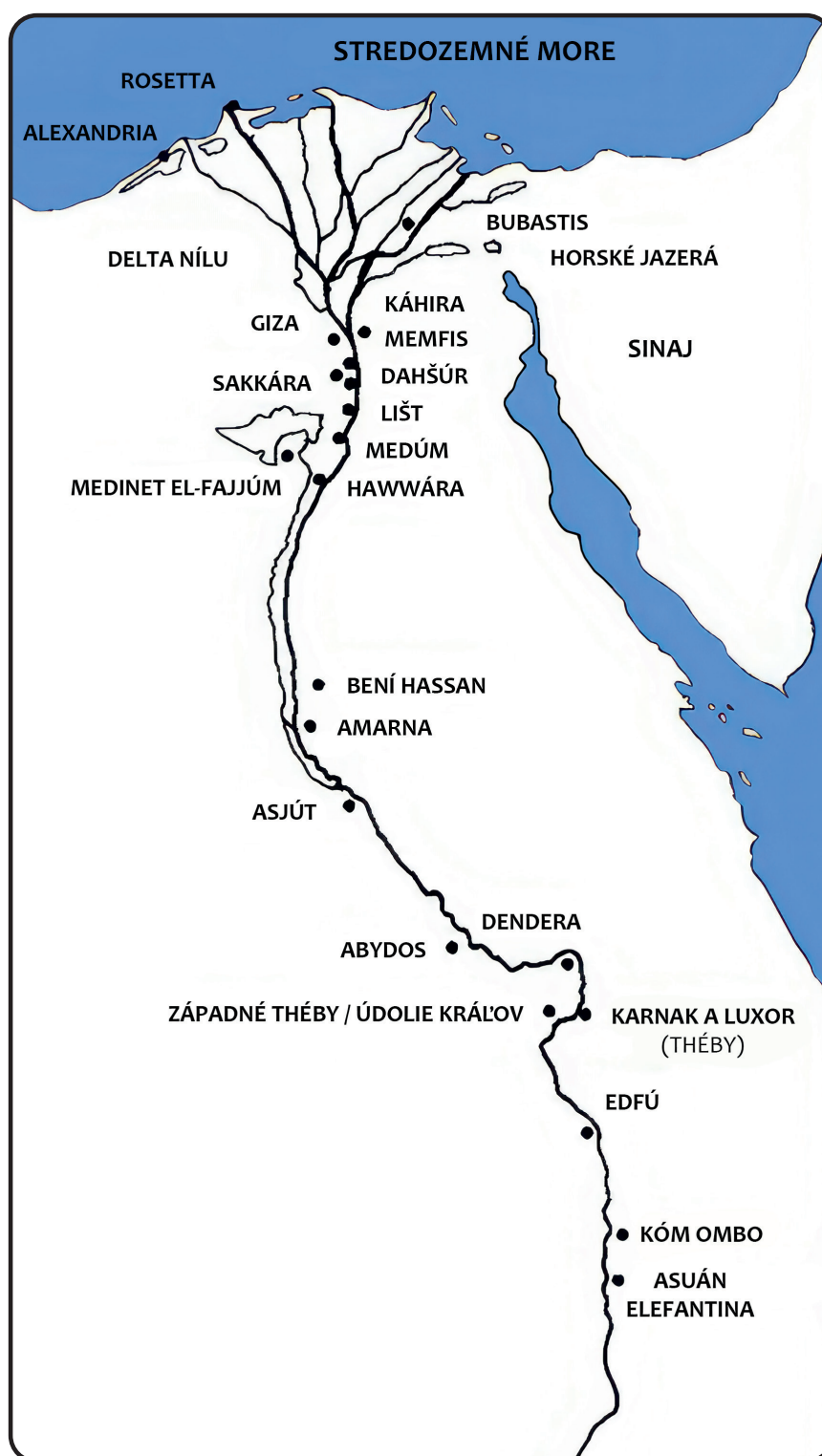
Dňa 4. novembra 1922 objavil Howard Carter pod remeselníckymi domčekmi začiatok zostupného schodiska. O tri týždne neskôr, 26. novembra 1922, za prítomnosti lorda Carnarvona, jeho dcéry lady Evelyn Herbert a Carterovho kolegu Arthusa Callendera, prerazil Carter stenu vedúcu do predsiene hrobky. Keď sa Carnarvon spýtal, či niečo vidí, Carter odpovedal slávnymi slovami: **„Áno, vidím úžasné veci.“**

Čoskoro si boli všetci istí, že objavili hrobku kráľa Tutanchamóna. Prvý článok o náleze hrobky vyšiel 30. novembra 1922 v anglických The Times. Senzačný objav vyvolal ohlas po celom svete. Carter okamžite zostavil odborný tím, ktorý dôkladne katalogizoval a očistil všetky nálezy. Práce trvali desať rokov a z hrobky bolo vynesných 5900 predmetov.



Howard Carter pri práci v pohrebnej komore

VÝZNAMNÉ CENTRÁ EGYPTSKEJ RÍŠE



ÚLOHA

Nájdí na mape, kde sa nachádza Údolie kráľ'ov.
Zisti, kde sú Théby, ktoré sa stali
náboženským centrom Egypta.

2. FARAÓNI A SVET BOHOV

FARAÓN

Slovo „faraón“ pochádza z egyptčiny a znamená „veľký dom“. Toto označenie sa používalo spolu s piatimi kráľovskými menami. Faraóni boli považovaní za bohov na zemi a zároveň boli absolútnymi vládcami Egypta a jeho ľudu.

Ich hlavnou úlohou bolo udržiavať poriadok vo svete. Zodpovedali za to, aby ľud uctieval bohov, a aby boli bohovia s ich krajinou spokojní. Preto sa starali o výstavbu chrámov, prinášanie obetí a zachovávanie náboženských rituálov. Okrem duchovnej a náboženskej authority mali faraóni aj svetskú moc. Ich povinnosťou bolo zabezpečiť blaho ľudu, nielen v tomto svete, ale aj v posmrtnom živote. Napriek tomu, že faraónova moc bola absolútna, k presadzovaniu štátnej moci mu napomáhali úradníci, kňazi a správcovia jednotlivých provincií. Práva a povinnosti panovníka začínali v deň jeho korunovácie, kedy prijal aj päť svojich mien. Po smrti faraóna na jeho trón spravidla nastúpil jeho syn, no nebolo to tak vždy.

Faraón nosil pri rôznych príležitostiach rôzne koruny. „Biela koruna“ symbolizovala Horný Egypt a „červená koruna“ Dolný Egypt. Ďalšími kráľovskými symbolmi boli žezlo a bič.

Okolo roku 3000 pred n. l. zjednotil panovník Meni Horný a Dolný Egypt. Toto zjednotenie bolo začiatkom vlády faraónov. Počas nasledujúcich tisícročí vládlo Egyptu približne 30 dynastií. Historici rozdeľujú dejiny na Starú, Strednú a Novú ríšu a tzv. neskoré obdobie. Vláda nad Egyptom bola úzko spojená s uctievaním rôznych bohov. Panovník Džoser, ktorý vládol okolo roku 2700 pred n. l., bol prvým faraónom, ktorý si nechal postaviť hrobku v tvare pyramídy.

TUTANCHAMÓN

Je takmer isté, že Tutanchamón bol synom kráľa Achnatona, ktorý vládol v rokoch 1353 až 1337 pred n. l. Achnaton sa preslávil tým, že zaviedol náboženskú reformu, pri ktorej sa snažil nahradiť tradičný staroegyptský panteón bohov vierou v jediného boha – Atona, zobrazeného ako svetelný disk s vychádzajúcimi lúčmi.

Otázka, kto bola Tutanchamónova matka, bola dlho predmetom diskusií. Najnovšie analýzy DNA naznačujú, že jeho rodičia mohli byť brat a sestra. V egyptských historických prameňoch však zatiaľ neexistuje žiadny dôkaz, že by sa Achnaton oženil so svojou sestrou. Achnatonovou hlavnou kráľovskou manželkou bola slávna Nefertiti.

Tutanchamónove pôvodné meno znelo Tutanchaton a oslavovalo boha Atona. Tutanchamón bol korunovaný za faraóna už ako dieťa – pravdepodobne vo veku deväť rokov. Asi po dvoch rokoch vlády sa rozhodol zmeniť si meno na Tutanchamón, čo znamená „Živý obraz (boha) Amona“ - hlavného boha tradičného egyptského panteónu.



Faraón Tutanchamón sa oženil s Anchesenamon, treťou dcérou faraóna Achnatona a Nefertiti, teda so svojou staršou alebo nevlastnou sestrou. Tutanchamón vládol iba deväť rokov.

Počas jeho vlády sa hlavným mestom kráľovstva stala Memfida. Egypt sa opäť vrátil k uctievaniu tradičných bohov, čím Tutanchamón zrušil náboženskú reformu svojho otca, ktorá zavádzala vieru v jediného boha Atona. V chráme v Karnaku bola vztýčená obrovská stéla, na ktorej Tutanchamón oznámil návrat ku starému náboženstvu. Théby sa stali náboženským strediskom Egyptu.

Tutanchamón stál na čele dobre organizovaného štátu. O chod kráľovstva sa staralo množstvo úradníkov. Kňaz Aje, ktorý bol pravdepodobne otcom kráľovnej Nefertiti, bol jedným z najdôležitejších Tutanchamónových radcov. Generál Horemheb bol veliteľom ozbrojených síl. Počas Tutanchamónovej vlády sa Egypt vrátil k starým tradíciám, čo bolo dôležitým krokom k stabilizácii kráľovstva. Keď Tutanchamón na jar roku 1323 pred n. l. zomrel vo veku iba 18 rokov, na trón po ňom nastúpil jeho radca Aje.



Detail operadla zlatého trónu kráľa Tutanchamóna

ÚLOHA

Nájdí na výstave faraónov trón a dobre si ho obzri.

Nájdí na ňom vyobrazenie faraónovej manželky.

Prečítaj si na popise exponátu, čo robí.

SVET EGYPTSKÝCH BOHOV



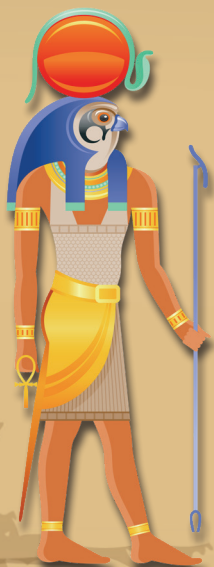
Anup

Bol bohom balzamovania a počas posledného súdu nad zosnulými dohliadal na váženie srdca zosnulého. Bol zobrazovaný s hlavou šakala.



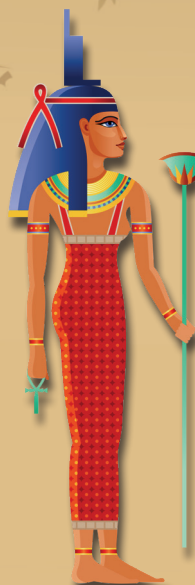
Hor

Podľa legiend bol synom Usira a Eset. Bol zobrazovaný ako sokol s dvojitou kráľovskou korunou na hlave. Hor bol ochranným bohom faraóna.



Amenre (Amon-Re)

Egyptania považovali slnečného boha Amenrea za stvoriteľa sveta. Často bol zobrazovaný ako muž s hlavou sokola a slnečným diskom na hlave.



Eset

Bola manželkou Usira a vzorom pre všetky matky a opatrovníčky detí. Eset je možné spoznať podľa hieroglyfu trónu umiestneného na jej hlave.



Hathor

Bola bohyňou lásky. Často bola zobrazovaná ako krava s kravími rohmi, medzi ktorými bol slnečný disk.



Usir

Boh posmrtného života, vládca ríše mŕtvych, predsedal poslednému súdu nad zosnulými. Obvykle bol zobrazovaný podobne ako faraón s korunou, žezlom a bičikom.